

Nagrade na području historiografije

Nagrade Hrvatskog nacionalnog odbora za povijesne znanosti i Društva za hrvatsku povjesnicu 2019. godine dobili su:

Nagrada Ivan Lučić, za životno djelo – prof. dr. sc. Mirjana Matijević Sokol

Nagrada Mirjana Gross, za najbolju knjigu objavljenu 2018. – dr. sc. Ivana Horbec, za knjigu *Prema modernoj državi. Uprava i politika u Banskoj Hrvatskoj 18. stoljeća*

Nagrada Vjekoslav Klaić, za popularizaciju povijesti – dr. sc. Josip Mihaljević, za emisiju *Povijesne kontroverze* koja se emitira na programu Hrvatskoga radija, te dr. sc. Vlatka Dugački i dr. sc. Krešimir Regan, za *Hrvatski povijesni atlas* u izdanju Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža

Nagrada Ferdo Šišić, za najbolji diplomski rad – dvoje studenata, Lucija Bakšić s Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Marko Vodopija s Hrvatskoga katoličkog sveučilišta u Zagrebu

Nagrada Jaroslav Šidak, za stranoga povjesničara – dr. sc. Dinko Šokčević, iz Instituta za povijest Mađarske akademije znanosti iz Budimpešte.

Svečano uručenje nagrada obavljeno je na Dan povijesti, 17. svibnja 2019. u sklopu Festivala povijesti *Kliofest 2019.* u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.

Žiri za dodjelu nagrada djelovao je u sastavu: Damir Agičić, Željko Holjevac, Zvezdana Sikirić Assouline, Gordan Ravančić, Zdenka Janeković Römer, Marko Trogrlić i Filip Hameršak.

Dobitnici nagrada, slijeva nadesno: Marko Vodopija, Krešimir Regan, Lucija Bakšić, Mirjana Matijević Sokol, Vlatka Dugački, Ivana Horbec, Josip Mihaljević, Dinko Šokčević.

**Nagrada „Ivan Lučić“ za životno djelo
prof. dr. sc. MIRJANA MATIJEVIĆ SOKOL**

Mirjana Matijević Sokol rođena je 1. lipnja 1952. u Splitu. Osnovnu školu završila je u Solinu, klasičnu gimnaziju u Splitu, a Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, studij arheologije i latinskog jezika i književnosti 1976. godine. Dvadeset je godina radila kao stručnjakinja za srednjovjekovnu građu u Akademijinu Zavodu za povijesne znanosti u Zagrebu. Od 1997. do prije dva tjedna radila je na Filozofskom fakultetu, a od početka svibnja redovna je profesorica Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu.

Mirjana Matijević Sokol istaknula se svojim prinosom istraživanju hrvatske srednjovjekovne povijesti. Njezina istraživanja obuhvaćaju različita područja hrvatske povijesti: od pomoćnih povijesnih znanosti i njezinih glavnih disciplina, preko istraživanja biografije Tome Arhiđakona i njegove *Salonitanske povijesti*, koja je jedno od temeljnih vrela za hrvatsku srednjovjekovnu povijest, pa do različitih priloga i istraživanja usmjerenih prema širim temama hrvatskoga srednjovjekovlja. *Salonitanska povijest*, jedno od najvažnijih pisanih vrela hrvatskoga srednjovjekovlja, predmet je dugoročnih istraživanja Mirjane Matijević Sokol. Dugogodišnji rad na tom vrelu kroz brojne znanstvene radove, monografiju o Tomi Arhiđakonu i kritičko izdanje samoga vrela, koje je izišlo u hrvatskom i engleskom prijevodu, promaknuo je Mirjanu Matijević Sokol u jednu od vodećih hrvatskih medievistkinja. Proniknuvši duboko u svijet istaknutoga intelektualca 13. stoljeća kakav je bio Toma Arhiđakon te u širu okolinu njegova življenja i djelovanja, otvorila je nove putove istraživanja i shvaćanja hrvatskoga i srednjoeuropskoga srednjovjekovlja.

Kao profesorica na Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu Mirjana Matijević Sokol kroz svoju je redovnu nastavu predavala latinski jezik i pomoćne povijesne znanosti te je naraštaje studenata i budućih povjesničara upućivala u povjesničarski zanat. Studentima je omogućavala susretanje s raznovrsnim srednjovjekovnim vrelima, učeći ih kritici izvora i osnovnim načelima struke. Njezini studenti nisu stjecali samo vještine za holističko čitanje srednjovjekovnih vrela, nego su stečena znanja i vještine kroz predavanja i seminare pomoćnih povijesnih znanosti često bila presudna za učinkovit pristup i vrelima svih drugih razdoblja. U više je navrata profesorica Matijević Sokol organizirala kraće ili dulje terenske nastave, ukazujući na taj način studentima na važnost terenskih istraživanja i demonstrirajući primjenu naučnih pristupa, tehnika i metoda. Brojni su diplomski i magistarski radovi te doktorske disertacije kojima je bila mentor.

Mirjana Matijević Sokol, dobitnica Nagrade „Ivan Lučić“

**Nagrada „Mirjana Gross“ za najbolju knjigu iz povijesti 2018.
dr. sc. IVANA HORBEC za knjigu *Prema modernoj državi.
Uprava i politika u Banskoj Hrvatskoj 18. stoljeća***

Ivana Horbec rođena je u Zagrebu 1977. godine. Studij povijesti završila je na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu, a magistrirala i doktorirala na Filozofskom fakultetu. Od 1999. radi na Hrvatskom institutu za povijest u Zagrebu, trenutno u zvanju više znanstvene suradnice. Stručno se usavršavala u Njemačkoj, Austriji i Mađarskoj. Sudjelovala je na nekoliko domaćih i inozemnih znanstvenih projekata, a jedan domaći i dva regionalna je i vodila. Istaknula se u priređivanju knjiga znanstvene građe, a objavila je i dvije znanstvene knjige: *Zdravlje naroda – bogatstvo države. Prosvijećeni apsolutizam i počeci sustava javnoga zdravstva u Hrvatskoj* i *Prema modernoj državi. Uprava i politika u Banskoj Hrvatskoj 18. stoljeća*. Za prvu je knjigu 2016. dobila Državnu nagradu za znanost, a za drugu je dobitnica Nagrade „Mirjana Gross“ za najbolju knjigu iz povijesti objavljenju 2018. godine.

Svojim je dugogodišnjim predanim radom na istraživanju ranonovovjekovne društvene, upravne i institucionalne povijesti Kraljevine Hrvatske i Slavonije Ivana Horbec ušla u red najistaknutijih povjesničara mlađe srednje generacije. Kreativno kombinirajući rezultate najrelevantnijih inozemnih istraživanja složenih fenomena (proto)

modernizacije i oblikovanja moderne države s minucioznom egodotičkom analizom izvorne građe nastale radom kraljevskih institucija, kao i središnjih državnih tijela, te reformskih spisa najvažnijih političkih aktera u bečkom središtu i na lokalnoj razini u drugoj polovici 18. stoljeća, Ivana Horbec oblikovala je uzornu sintetsku studiju koja se po svojim istraživačkim rezultatima i interpretativno-analitičkim dosezima s pravom može ubrojiti među najvažnije radove s područja hrvatske povijesti ranoga novog vijeka u posljednjih nekoliko desetljeća. Autorica ističe da je uprava u Banskoj Hrvatskoj po prvi put dobila karakteristike modernih europskih birokracija nakon osnivanja Hrvatskoga kraljevinskog vijeća 1776. godine. Dok su habsburški vladari, poglavito Josip II, podržavali reformske inicijative lokalnih staleških instanci, hrvatsko-slavonski staleži su, uz rijetke iznimke, pokazivali posvemašnji nedostatak inicijative i sklonost zadržavanju *status quo*, što je u konačnici dovelo do njihove političke marginalizacije.

Ova knjiga u svakom slučaju može poslužiti kao metodološki uzor, ne samo povjesničarima nego i znanstvenicima iz drugih polja humanističkih i društvenih znanosti.

Ivana Horbec, dobitnica Nagrade „Mirjana Gross“

Nagrada „Vjekoslav Klaić“ za popularizaciju povijesti
dr. sc. JOSIP MIHALJEVIĆ
dr. sc. VLATKA DUGAČKI i dr. sc. KREŠIMIR REGAN

Nagrada za popularizaciju povijesti ove se godine dodjeljuje dr. sc. **Josipu Mihaljeviću**, znanstvenom suradniku Hrvatskoga instituta za povijest u Zagrebu, za radijsku emisiju *Povijesne kontroverze*, kao i dr. sc. **Vlatki Dugački** i dr. sc. **Krešimiru Reganu**, znanstvenicima i leksikografima iz Leksikografskog instituta Miroslav Krleža, za *Hrvatski povijesni atlas*.

Josip Mihaljević rođen je u Livnu 1983. godine. Studij povijesti završio je na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, gdje je i doktorirao 2015. obranivši disertaciju *Odnos vlasti i pojedinca u Hrvatskoj od 1958. do 1972.* Znanstveno se bavi hrvatskom poviješću druge polovice 20. stoljeća. Od 2000. godine radi u Hrvatskom institutu za povijest, gdje je suradnik na nekoliko projekata. Dobitnik je Državne nagrade za znanstvene novake i Nagrade „Dr. Tomislav Markus“, koju istaknutim mladim znanstvenicima dodjeljuje njegov matični institut. Od 2015. predaje na Hrvatskom katoličkom sveučilištu u Zagrebu.

Nagrada „Vjekoslav Klaić“ dr. Mihaljeviću dodjeljuje se prije svega zbog njegova rada na pripremi i izvođenju radijske emisije *Povijesne kontroverze* – u više od šezdeset dosadašnjih emisija ugostio je više od pedeset povjesničara i drugih znanstvenika, s kojima je razgovarao o značajnim pitanjima hrvatske i jugoslavenske povijesti. U tim se emisijama potiče akademska rasprava, njeguje profesionalni etos i kultura dijaloga. Teme emisija često su i one teme o kojima šira javnost manje zna, ali i one o kojima postoje prijepori među historičarima. Ta je emisija slušana u zemlji i inozemstvu te nesumnjivo predstavlja značajan doprinos popularizaciji povijesne znanosti.

Dr. sc. **Vlatka Dugački** i dr. sc. **Krešimir Regan** priredili su i napisali vrijedno povijesno-kartografsko djelo u izdanju Leksikografskoga zavoda Miroslav Krleža pod naslovom *Hrvatski povijesni atlas*. Na više od 750 stranica razumljivim i pitkim jezikom ispričali su uzbudljivu povijest ovih prostora od vremena kada se Hrvati kao etnička zajednica još ne spominju, preko razdoblja dolaska i učvršćenja pripadnika etničke hrvatske zajednice do postanka hrvatske nacije u modernom smislu i do suvremene hrvatske države. Karte u knjizi su veličine 382×270 mm, a većina ih je otisnuta dvolisno (lijeva-desna stranica) što je omogućilo da se daju mnogobrojne informacije, kao i da se na njih stavi velik broj podataka o naseljima i dr. Budući da je politička povijest u hrvatskoj historiografiji najbolje istraženo područje, čitateljima najzanimljivije, a u povijesnom smislu i najvažnije, najopsežnije je poglavlje ove knjige posvećeno upravo političkoj povijesti – na 88 karata autori su u pet poglavlja kronološki predstavili političke promjene i zbivanja na hrvatskom povijesnom prostoru, od prapovijesti, preko antičke, srednjovjekovne i novovjekovne povijesti, do suvremenoga doba.

Pisani tekst u knjizi dakle prate karte i ilustracije, a među njima postoji čvrst sklad i suodnos. U knjizi su i brojne manje poznate ili dosad nepoznate ilustracije, što joj povećava vrijednost, ali i atraktivnost za listanje i čitanje. Autori su ovom knjigom hrvatsku povijest učinili pristupačnijom široj javnosti.

Vlatka Dugački, Josip Mihaljević i Krešimir Regan, dobitnici Nagrade „Vjekoslav Klaić“

**Nagrada „Ferdo Šišić“ za diplomski rad
LUCIJA BAKŠIĆ, mag. hist.
MARKO VODOPIJA, mag. hist.**

Lucija Bakšić završila je diplomski studij moderne i suvremene povijesti, paralelno studirajući još jedan jednopredmetni diplomski studij – komparativne književnosti – na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Dobitnica je stipendije Sveučilišta u Zagrebu za izvrsnost i Nagrade Filozofskog fakulteta za izvrsnost u studiju 2017. godine. Aktivno je uključena u studij povijesti i hrvatsku historiografiju preko pisanja članaka i prikaza za časopise *Pro tempore* (u čijem je uredništvu) i *Historijski zbornik*, izlaganja na Petom kongresu hrvatskih povjesničara i nizu studentskih konferencija te sudjelovanja u organizaciji okruglih stolova, tribina i drugih događanja na Festivalu povijesti Kliofest i u sklopu studentske udruge povjesničara ISHA Zagreb. Trenutno dovršava diplomski studij komparativne književnosti i radi kao studentica u Odsjeku za međunarodnu suradnju Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu.

Diplomski rad *Intelektualna revolucija u riječima i djelima Augusta Cesarca* izrađen je pod mentorstvom dr. sc. Branimira Jankovića na temelju arhivske građe iz iznimno velikog osobnog fonda Augusta Cesarca i novinske građe, kao i brojnih Cesarčevih djela i tekstova te opsežne domaće i strane literature različitih struka. Vrijednost ovoga

rada napose je u tome što je u njemu – uz veliki trud – ambiciozno i originalno obrađena zahtjevna problematika književnog, intelektualnog i revolucionarnog djelovanja Augusta Cesarca. Lucija Bakšić je na najbolji način povezala svoje široke kompetencije s oba studija – povijesti i komparativne književnosti – i to na temi koja upravo to i zahtijeva, što je prethodnim istraživačima, fokusiranim najčešće samo na povijest književnosti ili na povijest, onemogućavalo postizanje cjelovitije slike.

Marko Vodopija diplomirao je na Hrvatskom katoličkom sveučilištu u Zagrebu obranivši diplomski rad *Skica gradskog društva: zadarski obrtnici u polovici 14. stoljeća* izrađen pod mentorstvom izv. prof. dr. sc. Ivana Majnarića. Rad odlikuje precizna uporaba metodologije, primjerenost strukture i terminologije, jezično-stilskih rješenja te pravilna i pravodobna obradba gradiva.

Marko Vodopija proveo je originalno, sustavno i temeljito istraživanje. Na osnovi objavljenih bilježničkih spisa zadarskih bilježnika Franja Manfreda de Surdis i Andrije pok. Petra iz Cantua proveo je analizu, kvantifikaciju i komparaciju te utvrdio položaj obrtnika u srednjovjekovnom zadarskom društvu u 14. stoljeću. Pritom je kroz više cjelina pozornost usmjerio na društveni i pravni status obrtnika, njihovu ekonomsku moć, podrijetlo te brojnost u zadarskom društvu. Ekonomsku moć obrtnika i njihovo ekonomsku diferencijaciju – unutar pojedinih struka i među strukama – sagledavao je kroz njihove mogućnosti kreditiranja, kupoprodaja, zakupa, sklapanje miraznih ugovora i ugovora o šegrtovanju.

Putem navedenih metoda te uporabom pristupa „povijest odozdo“ temu je obradio izvrsno. U oblikovanju njegovih zaključaka posebice valja istaknuti vješto povezivanje rezultata analize izvora s historiografskim tvrdnjama. To ga je vodilo i prema pobijanju pojedinih postojećih zaključaka medievista te ukazivanju na njihovu manjkavost.

U zadnjem redu sjede Lucija Bakšić i Marko Vodopija, dobitnici Nagrade „Ferdo Šišić“

**Nagrada „Jaroslav Šidak“ inozemnom povjesničaru
prof. dr. sc. DINKO ŠOKČEVIĆ**

Prof. dr **Dinko Šokčević** (mađ. Sokcsevits Dénes) povjesničar je i kroatist iz Mađarske. Rodio se u Baji u Mađarskoj 1960. godine. Osnovnu i srednju školu je završio u Budimpešti, studirao je južnoslavenske jezike i književnosti u Novom Sadu te povijest umjetnosti i arheologiju na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Ovdje je diplomirao 1987. godine. Od 1990. do 2014. radio je na Filozofskom fakultetu Sveučilišta Janus Pannonius u Pečuhu. Između 2008. i 2014. bio je pročelnik Odsjeka za kroatistiku i ravnatelj Instituta za slavistiku na Sveučilištu u Pečuhu. Na Sveučilištu u Pečuhu Dinko Šokčević je doktorirao povijesne znanosti na temu *Slika Mađara kod Hrvata u razdoblju od 1790. i 1918. godine*. Svoj je doktorski rad objavio pod naslovom *Magyar múlt horvát szemmel* (Mađarska prošlost – hrvatski pogled) u Budimpešti 2004. godine.

U međuvremenu je proširio istraživanja i na stereotype koje su Mađari imali o Hrvatima u navedenom periodu te objavio u obliku knjige pod naslovom *Hrvati u očima Mađara, Mađari u očima Hrvata. Kako se u pogledu preko Drave mijenjala slika drugoga?* (Naklada Pavičić, Zagreb 2006.). Nekoliko je godina predavao predmet Mađarska povijest na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu.

Od 1. siječnja 2014. godine do 31. prosinca 2017. Dinko Šokčević bio je prvi ravnatelj novoosnovanoga Mađarskog instituta u Zagrebu i savjetnik za kulturu Veleposlanstva Republike Mađarske u Zagrebu. Suradnik je Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj te vanjski suradnik Hrvatskog instituta za povijest u Zagrebu. Od 1. siječnja 2018. viši je znanstveni suradnik Odjela za Jugoistočnu Europu Instituta za povijest Centra za humanističke znanosti Mađarske akademije znanosti u Budimpešti.

Rezultati dosadašnjega rada dr. Šokčevića važni su i zbog njegova zanimanja za povijest bačkih Hrvata i uopće za poznavanje suvremenog položaja hrvatske manjine u Mađarskoj. U svojim je knjigama i drugim priložima nastojao što više prostora posvetiti upravo tim skupinama koje su se stjecajem okolnosti pomalo našle na margini historiografije. Taj fenomen je još važniji za hrvatsku stranu zbog toga što su se mađarski Hrvati suočili s akulturacijskim problemima, što u svakom slučaju zaslužuje istraživačku pozornost.

Svoja djela dr. Šokčević piše na hrvatskom i mađarskom jeziku. Najvažnije mu je djelo objavljeno 2011. godine u Budimpešti: bio je to prvi hrvatske povijesti koji je objavljen na mađarskom jeziku (*Horvátország a 7. századtól napjainkig*, Mundus Novus, Budimpešta 2011). Istu je knjigu 2016. godine u Zagrebu objavio Durieux u hrvatskome prijevodu (*Hrvatska od stoljeća 7. do danas*).

Dinko Šokčević, dobitnik Nagrade „Jaroslav Šidak“
U svečanosti uručivanja nagrada sudjelovali su Damir Agičić, Suzana Leček,
Marica Karakaš Obradov i Željko Holjevac.